

obedientiam? Quantos intrinsecus vulneratos angelici oris arte, et orationum firmitate curavit? Quantos per longam incuriam, peccati labe resolutos, et quadam lepræ contagione perfusos, castigationibus et exhortationibus expiando, Deo in se operante, mundavit? Quantorum animas viventes in corpore, jam defunctas, et delictorum mole obrutas ac sepultas, ad emendationem tanquam ad lucem vocando, Deo resuscitavit, ut Domini sui admirandus imitator, jam mortuas Deo e contrario mortificaret vitali morte peccato? De quantorum ille cordibus, quos inhonesta iniquitas et impietas possidebat, fugavit luxuriam, dejecit iram, extersit invidiam, et velut de antiqua domo barbaris hospitibus perturbatis, revocando illuc fidem, castitatem, justitiam, misericordiam, habitatores pacificos intromisit, per eos in domicilium mentis caput horum honorum Christus intraret, et appositis pœnitentiæ medicamentis, velut quadriduanum felentem, increpationum fremitu suscitabat, et emendatione suscepta, de mediis mortis faucibus erutos, temporiva resurrectione vitæ restituebat?

Hæc itaque atque hujusmodi plurima gerens, quæ etiam ipsi plenius meministis, quæ quoniam proferre per nos atque expedire, ut dignum est, non potest sermo pauperulus, melius vobis ea vester dictet affectus. Summæ alacritatis instantia fuit cultor et custos animarum, cupiditates reserans, iram comprimens, malitiam extirpans. His magis beatissimus Odo temporibus necessarius fuit, quibus tanta iniquitas, sumptis quotidie, de-

A ficiente justitia, viribus convalescit. Et quidem ille in hac peregrinatione solo corpore constitutus, cogitatione et aviditate in illa æterna patria conversatus est; cui mundus crucifixus fuit, ac mortuus; quidquid laboravit de activa, ad illam vitam transtulit, et quasi bonus ratiocinator velut ad centuplum manum porrigens, semper de sinistra transmisit ad dexteram, et in cœlo reposuit sudores suos. Nam et si hoc opera ejus videntur, illuc operum merita transierunt. Illius ergo in quantum possumus, vestigiis insistamus, quibus per illam nimis arctam viam ad cœli ampla festinans, qua eum sequeremur, ostendit. Rapiat sibi de eo alter gratiam et speciem compunctionis, alter pigmentum candidissimum nitidæ castitatis, B pallorem ille abstinentiæ, ruborem iste verecundiæ. Ille ardentem in Dei rebus fidem velut aerium splendorem radiantem, atque hoc modo spiritualia interioris hominis membra componens, in corpus plebis suæ transeat ad cœlum. Et ad unam illius faciem omnem exornemus domum, id est, universam pingamus Ecclesiam Dei. Et videns nos, vel de æterni tremere judicii, vel futura beatitudine cogitantes, illa evangelica Christi vox nos possit assumere, Pater, rogo ut ubi ego sum, et illi sint mecum, et nos quandoque ex hoc sæculo migraturos, patronus noster Odo in sedem suam et sinum suum velut Abraham peculiare accipiat, et in illa die incolumes oves suas, lætus pastor agnoscat. Ipso adjuvante qui vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

III

LUDOVICI IV R. F. ET CONRADI IMP.

PRÆCEPTA DUO

De quibusdam ecclesiis et locis Cluniacensi cœnobio concessis tempore sancti Odonis Cluniacensis abbatis II.

(Bibliotheca Cluniacensis, pag. 265).

I.

Præceptum Ludovici Francorum regis de Salustriaco, Chaviniis, piscatura Osæ, Camberiaci, Savigniaci et Amberti.

(Anno 939).

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, Ludovicus pacificus, Augustus et invictus gratia Dei rex. Sicut certum est, quia Deus potentes non adjicit, sine quo potestas non est; ita quoque liquet, quod potentum opera interrogabit, et ob hoc nobis summo opere curandum est, ut cum vel prodesse, vel obesse, ipso disponente, possumus, nostrum posse

D sub ejus nutu penitus subigentes, quod honori sanctæ ejus Ecclesiæ proficiat certatim faciamus. Quapropter cunctis tam regibus, quam reliquarum dignitatum personis præsentibus vel futuris notum sit, quod petiit a nobis quidam fidelis noster Hugo filius Richardi vir illustrissimus, et marchio, quatenus quoddam monasterium nomine Cluniacum, quod a Willermo viro magnifico in honore primorum apostolorum, Petri videlicet et Pauli, per manus Bernonis cujusdam reverendi abbatis constructum est, per hoc nostræ auctoritatis præceptam, sicut ab antecessoribus auctum est, et per privilegia apostolica

ab omni inquietudine vel dominatu omnium hominum absolvamus, sit vero ipse locus, juxta quod ipse Willermus sub terribili et magna adjuratione constituit, ad apostolicæ sedi per testamentum, ad tuendum, non ad dominandum subjugavit, ab omni sæculari dominatu tam regum, quam cunctorum principum, seu propinquorum ejusdem Willermi, quin et omnium hominum penitus liber et absolutus. In ordine vero monastico persistat, et secundum tenorem testamenti, quod inde fecit, administret; habitatores autem in ordine regulari degentes; abbatem sibi secundum regulam sancti Benedicti de semetipsis post Odonem, qui nunc præest, eligant. Res quoque suas communes, quas vel nunc habent, aut in futuro acquisituri; sive nostra scilicet libertate [forte, liberalitate], sive quorumlibet largitione, sunt sine cujuslibet dominatione, aut contradictione possideant. In nundinis nullum teloneum solvant. Homines eorum liberos ac servos nemo sine ipsorum voluntate distringat, Decimas suas indomincatas ad hospitale habeant. Ecclesias vero suas, cum omnibus suis decimis, sicut per privilegium Romanum, et per scripta episcoporum acquisierunt, teneant et possideant. Cortes vero quas per præcepta antecessorum nostrorum, sive aliorum regum acquisierunt, inconvulsas teneant ac possideant. Nominantur autem ipsæ cortes in Matisconensi pago Salustriacus et Chavinnias, et tertia pars piscinæ, cui vocabulum est Osa, cum mansis et piscatoribus ad ipsam partem pertinentibus. Et in Lugdunensi pago Camberriacus et Savigniacus, ex parte Hugonis ac Lotharii regum. Item in eodem pago Amberta, quam Bernardus a Ludovico imperatore, per præceptum acquisivit. Prædia nihilominus seu possessiones, atque aloda quæ prædicto monasterio a diversis personis, Christianisque fidelibus, suis temporibus condonata sunt, in quibuscunque pagis vel vicariis constiterint, cum omnibus suis appendiciis jure suo perpetualiter vindicent. De silvis, ubi partem habent, et terris, nullus, nisi per ipsorum voluntatem terraticum accipiat. Secundum sane excommunicationes apostolicorum, quæ privilegiis insertæ sunt, et secundum contestationem quam præfatus Willermus imprecatus est. Nos quoque in Christi nomine præcipimus et contestamur, ut nunquam alicui mortalium, regi videlicet, episcopo, vel comiti quolibet pacto subjiciatur, sed

A juxta traditionem, quam nostris diebus tenere videntur, eis vivere liceat. Quod si exorbitaverint, judicio Dei, sive regulæ correptioni reserventur, et donatio Deo et sanctis ejus facta nullatenus rescindatur. Quod verius ut credatur, diligentiusque ab omnibus observetur, manu propria roborantes, de annulo nostro subter adnotari jussimus.

Signum Domni Ludovici gloriosissimi regis.

Gerardus notarius ad vicem Artaldi episcopi recognovit.

Actum in Querceco juxta Doniacum villam super fluvium Carum, xii Kal. Jul. indict. 12, anno 4, regnante Ludovico rege, in Dei nomine feliciter Amen.

II.

B *Præceptum Chounradi regis, de Tusiaco in pago Lugdunensi.*

(Anno 943.)

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, Chounradus nutu omnipotentis Dei serenissimus rex. Convenit unumquemque nostrum Ecclesiæ Dei pro se, suisque omnibus Deo fideles sublimare ac subvenire, quatenus noverit omnium fidelium nostrorum memoria præsentium ac futurorum. Qualiter Hugo comes consanguineus noster adiit regiam magnitudinem nostram, ut hoc quod nobis reddit, videlicet Thosiacum villam in pago Lugdunensi, et quidquid ad hanc legitime pertinere videtur, terras, vineas, prata, silvas, aquas, aquarumque decursus, piscatorias, omnes servos utriusque sexus, pro nostro seniore bonæ memoriæ Rodulfo rege, et remedio animæ nostræ ad monasterium Cluniacum, quod est constructum in honore beatorum Petri et Pauli apostolorum, præceptum secundum morem regum concederemus; quod et fecimus. Volumus namque, ac firmiter decernimus, ut super insertus locus omnem obtineat vigorem, et quidquid hic aspexerit ad super memoratam villam, cum omnibus suis adjacentiis, et appendiciis quæsitum, et acquirendum, totum et ad integrum, sine ullo obsistente et contradicente. Ut autem hoc nostrum præceptum ab omnibus observetur, et a nemine unquam violetur, manu propria firmavimus, et de sigillo nostro confirmare jussimus.

Signum Domni Chounradi piissimi regis.

D Data viii Kal. Maii, anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi 943, anno regnante domno Chounrado rege filio Rodulfi feliciter. Amen.

IV.

DONATIO LEOTALDI

COMITIS MATISCONENSIS

Monasterio Cluniacensi facta.

(Bibliotheca Sabusiana, p. 168, ex chartulario ecclesiæ Cluniacensis.)

Sacrosanctæ ecclesiæ in honore beatorum apostolorum Petri et Pauli fundatæ, in pago Matisconensi
PATROL. CXXXIII.

in villa Cluniaco, quam dominus Odo abbas ad regendum habere videtur. Ego Leotaldus, Dei gratia